

LIBRARY

Date 18 April 1950

Class Mark * KTK Accession No. 36436
1835

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

OPHTHALMIA AEGYPTIACA.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

OPHTHALMIA AEGYPTIACA,

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE RECTORIS MAGNIFICI

JACOBI CORNELII BROERS,

MED. CHIR. ET ART. OBST. DOCT., MED. PROF. ORDIN.,

NEC NON

NOBILISSIMAE FACULTATIS MEDICAE DECRETO,

Pro Gradu Doctoratus,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS,

IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

DEFENDET

GERARDUS ANTONIUS RAMAER JR.

ZWOLLA-TRANSISALANUS.

AD DIEM X JANUARIII MDCCCXXXV, HORA XII—I.

LUGDUNI BATAVORUM,

APUD J. W. VAN LEEUWEN.

MDCCCXXXV.

36436

EX TYPOGRAPHEO J. G. LA LAU.

P A T R I

OPTIMO, CARISSIMO

Sacrum.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

OPHTHALMIA AEGYPTIACA.

Inter affectiones morbosas, quae diversa C. H. organa afficiunt et peculiarem Medicorum attentionem merentur, certe non infimum locum tenent morbi oculorum.

Immerito autem, hujus organi morbos ad forum Chirurgicum tantum pertinere, a bene multis statuitur; licet enim aliquando non nisi operatione chirurgica et saepius medicamentis externis curari queant, tamen in pluribus casibus non minus Medicorum quam Chirurgorum curam requirunt, et praeter medicamenta externa omnino interna poscunt.

Hanc autem medicinae partem summam et peculiarem praxin medicam exercentium attentionem mereri, non est quod moneam.

Si enim fabricam maxime compositam organi visus, singularum partium tenerrimam structuram,

nec non structuram partium vicinarum in defensione datarum, consideramus, sponte jam liquet hoc organon, tam externis quam internis causis, diversis admodum modis posse affici; et quidem tali ratione, ut, nisi medicus naturae ministri officio rite fungatur, totum organon ita destruat, ut aeger orbetur usu nobilissimi sensus, miserrimamque vitam degere cogatur.

Plura certe sunt oculorum vitia, utpote quae a generali corporis morbosa conditione provocentur, et hac ex causa omnino medicorum curam requirunt; imo saepius optimo cum successu tractantur, modo medicus ad omnia, quae ad talem morbum praedisponunt eique occasionem praebent, attentissimus sit, et omni eum prudentia, ob tenerriam fabricam oculi, sua administret medicamenta; dum alia vitia oculorum omnem fere medelam respuunt.

Quum ergo haec medicinae pars tantis premitur difficultatibus, minime mirum, eam peculiarem requirere attentionem, et ea propter ex professo a nonnullis exerceri, ut sic hi, soli huic parti medicinae incumbentes, majori experientia edocti, in aegrotantium commodum ac salutem suam artem exercerent.

Hae mente volvens, in proprium exercitium non inutile duxi, pro viribus nonnulla disserere de af-

fectione ea membranae adnatae oculi, quae ultimis annis Medicorum atque Chirurgorum attentionem praeprimis meruit, quum ingens sit numerus militum omnium nationum, qui diro hoc morbo affecti fuerunt et facultate videndi vel in totum, vel pro majori minorive parte orbati, misericordiam omnium hominum merentur.

Ut ordine in pertractatione hujus morbi pergerem, necesse duxi,

CAPITE I. Anatomico-physiologice membranam adnatam considerare;

CAPITE II. Nonnulla monere de Blennorrhoeis in genere; et

CAPITE III. Agere de Blennorrhoea contagiosa sive Ophthalmia Aegyptiaca.

CAPUT PRIMUM.

CONSIDERATIO ANATOMICO-PHYSIOLOGICA TUNICAE OCULI ADNATAE.

Organon visus, pluribus constans membranis atque humoribus, una cum suis diversis musculis, atque insigni apparatu nervorum et vasorum, mollique pinguedine circumdatum, reconditur in fovea ossea, ex ossibus nonnullis conceptaculi cerebri et pluribus faciei composita, quae infundibuli fere figurae, ab exteriori ampla apertura hiat.

Oculi bulbus formae fere globosae, a posteriore nervi optici ope cum cerebro nexus, ab exteriori tunica sclerotica anteriorum in corneam transeunte formatus, sua anteriore maxime globosa parte ultra marginem orbitae prominens, omni injuriae externae expositus esset, nisi defenderetur duplici palpebra.

Integumenta nimirum communia ex fronte descendunt ante majorem orbitae partem plicam pro-

ducunt, quae cum simili ex gena adscendente palpebram superiorem majorem et inferiorem minorem componunt; hae a latere nasi sub angulo majori obtuso, carunculam lacrymalem continente, ab exteriori sub angulo acuto conjunguntur, adeo ut inter se fissuram, ciliis sive pilis rigidioribus in superiore palpebra sursum, in inferiore deorsum reflexis obsitam, relinquunt, quae musculo levatore palpebrae superioris aperitur, atque musculo orbitali palpebrarum clauditur.

Plicae hac cutaneae sive palpebrae duplicaturâ ergo componuntur integumentorum communium, inter cujus externam internamque paginam memorati muscoli depositi sunt, una cum lamella fibroscartilaginea, Tarsus dicta, quae sua elasticitate multum confert, ut palpebrae sub actione musculorum facile moveantur juxta extremam oculi faciem, eique sub motu globi oculi se accommodant, quin plicas forment.

In utraque itaque palpebra duplex consideranda venit superficies sive lamella, altera externa, altera interna. Externa cum integumentis communibus conveniens, ab iis tamen differt tenuitate atque defectu pilorum, dum tela cellularis subjecta omni pinguetudine destituta est, ne motus palpebrarum impediretur.

Haec externa lamella introrsum se flectens, sicque fissuram palpebrarum constituens, continuatur in laminam sive superficiem internam; mutatam vero mox affert structuram adeo, ut haec interna pars, ut omnis membrana mucosa, sit tenuis, rubra et humida. Huic membranae subjacent in utraque palpebra glandulae Meibomianae, quarum ductus excretorii hiant pone cilia in marginibus palpebrarum et secretioni humoris flavescens, viscosi, spissi inserviunt.

Haec interna palpebrarum membrana ad marginem orbitae, ubi cum eo cohaerent palpebrae, reflectitur et conscendens externam oculi partem, scleroticæ anteriorem faciem nec non corneam, ut membrana tenuis, pellucida, et laxa admodum tela cellulari scleroticæ adnexa est, adeo ut facile volsellæ ope attolli, ab eaque separari valeat. Haec tunica, *adnata* sive *conjunctiva* dicta, globum oculi cum palpebris conjungit, sicque orbitam a priore claudit, absque eo ut motus bulbi oculi aut palpebrarum ulla ratione impediatur; atque perforatur in margine reflexo superiori a ductibus excretoriis glandulae lacrymalis, et in cantho majori a punctis lacrymalibus.

Disputarunt autem maxime auctores, utrum membrana haec adnata solummodo scleroticam investi-

ret et circa ambitum corneae evanesceret, an vero etiam corneam in totum obtegeret. Nam licet ob tenuitatem atque laxitatem telae cellularis, cujus ope cum sclerotica nectitur, ab ea membrana facile separatur, longe tamen abest, ut simili ratione cum cornea cohaereret, verum contra tali modo ei adjungitur, ut propter insignem tenuitatem cultro anatomico separari non possit. PETITUS, HALLERUS (1), MORGAGNI Viri Cll. statuerunt non solum corneam membranâ adnatâ tegi, sed cultri et macerationis ope ab ea separari posse. RIBES (2) autem ejus praesentiam in cornea negat. Alii, inter quos nominare sufficit MECKEL (3), STARCHOW (4) et EBLE (5), in dubium hoc vocant, quum sectione anatomica hoc probare non potuerunt, atque ex morbooso statu ejus praesentia quidem probabilis evadit, non vero ab omni parte extra omne dubium ponitur. Cl. WEBERUS (6) ex congestione et inflammatione membranae conjunctivae omnino concludit, corneam aequè bene quam scleroticam membranâ adnatâ tegi.

---

(1) Cf. HALLERI Elem. Phys. F. 5 p. 359.

(2) Mémoire de la société med. d'émulation. Paris 1817 8°.

(3) MECKEL. Handb. der Anat. B. IV S. 59.

(4) Rust. Magazin 1821. B. XV. S. 582.

(5) EBLE. Ueber den Bau und die Krankheiten der Bindehaut. Wien. 1826. S. 60.

(6) HILDEBRAND. Anat. B. IV. S. 55 not. 2.

Tandem dexterrimus ARNOLD (1) post levem macerationem bulbi oculi in aqua tepida, hanc membranam cultri ope etiam a cornea separavit, sicque HALLERI aliorumque anatomicorum sententiam plane confirmavit. Dicit vero hanc separationem difficilem admodum esse in oculo humano, imo summis laborare difficultatibus, si oculus recens est; verum in oculis arietis, suïs et vituli illam separationem, imo mox post mortem, longe facilius institui, ut suis praeparationibus cuique demonstrari valeat. Ex statu quoque Pathologico haec omnia confirmantur, tam ex morbo Chronico ut ex Panno et Pterigio, quam omni ex inflammatione acuta membranae adnatae, quando ipsa cornea non afficitur.

Adnatam membranam sua epidermide tegi jam monuit ZINNIUS (2), atque consentientes habuit HALLERUM, PORTERFIELDS (3) et PLATNERUM (4). Pelliculam enim illam, quâ post mortem omnem corneae pelluciditatem obscurat, revera esse epidermidem statuit ZINNIUS, neque hanc oriri ex concreto

---

(1) Cf. ARNOLD. Anat. und Phys. Untersuchungen über das augen des menschen. Heidelb. und Leipzig 1832 4°. c. fig. S. 18.

(2) ZINNIUS. de Oculo humano. Götting. 1755 in 4°. p. 25.

(3) PORTERFIELDS. Med. Ess. Vol. 3. Obj. XII. p. 165.

(4) PLATNER. Instit. Chirurg. § 310.

humore ex cornea transsudante, et inspissato smegmate glandularum sebacearum animadvertit. Doct. ARNOLD vero, hanc pelliculam revera adscribendam esse humori secreto et in lamellae formam concreto, scripsit.

Argumentum quod alii adferunt, ut praesentiam epidermidis adnatae membranae probarent, a serpentibus desumptum, non magni mihi videtur ponderis. Haec enim animalia quidem quotannis, quando cuticulam deponunt, illud integumentum commune etiam ab oculo rejiciunt, absque eo ut in hac parte ulla sit apertura; unde concludunt revera in illis etiam cuticulam a membrana adnata resolvi. In his vero animalibus longe alia est partium structura, quae oculos defendunt, uti ex praeparato ex Museo anatomico Acad. Lugd. Bat. mihi ab omni parte constitit. Integumenta nimirum in his animalibus palpebram imperforatam, pellucidam atque cuticulâ tectam formant, pone quam in orbita collocatus invenitur bulbus oculi, sua membrana adnata nexus cum interna superficie illius palpebrae imperforatae, sic ut hîc adsit cavitas quaedam, non nisi viis lacrymarum perforata.

Alii vero, qui statuunt conjunctivam membranam tantum scleroticam non vero corneam tegere, hanc membranam externam etiam, sive per analogiam sive per

sectionem anatomicam, adesse volunt: atque Doct. EBLE eam in oculo bovis observavisse scripsit (1).

Alia nec minoris momenti est quaestio, de natura sive indole membranac conjunctivae, qua de re etiam minime inter se conveniunt auctores. Cl. BICHAT primus fuit, qui statuit eam esse continuationem ipsius cutis, atque convenire cum membranis mucosis. SCHMIDT (2), WARDORP (3), MECKEL (4) et WEBER (5) hanc sententiam confirmant, quorum hic, ex comparatione hujus membranae cum ea, quae sinus frontales, maxillares et sphacnoidales obducit, et intime cohaeret cum periosteo, non tantum eam mucosae esse indolis, sed tenuissimo etiam Epithelio esse tectam statuit; WALTHER (6) vero, eam partem, quae scleroticam tegit, membranam esse mucosam minime dubitat; eam, quae corneam investit, serosae esse naturae vult; quae MULLERI (7) etiam sen-

(1) Cf. EBLE Ueber den Bau und Krankh. des Bindehaut. Wien. 1826.

(2) HENSLY. Ophthalmologische Biblioth. B. 1. Heft 1. 8°.

(3) WARDORP Morbid. Anat. of the eye. Edenb. 1818. 8° p. 4.

(4) MECKEL Handb. der Anat. IV. S. 59.

(5) HILDEBRAND Anat. B. I. S. 416.

(6) Ph. v. WALTHER Abhandlungen aus dem Gebiete der Pract. Medicin. Landshut 1810. S. 413.

(7) MULLER Erfahrungssätze über die Contag. oder Aegyptische Augenentzündung. Mainz. 1821. 8° S. 5.

tentia videtur. Cl. RUDOLPHI (1) eam epidermidi analogam statuit, atque omni corpore glanduloso destitutam. Doct. ARNOLD observationibus microscopicis, sententiam Cel. MASCAÏNI, hanc membranam copiosissimis instructam esse vasis absorbentibus, confirmans, eam magis ad serosas quam ad mucosas pertinere, statuere non dubitat.

Si vero reliquas membranarum serosarum proprietates consideramus; has nempe 1° formare saccos integerrimos, nullibi apertos; 2° nullibi aëri atmospherico esse expositas; et 3° quidem humorem serosum, non vero mucosum secernere: et contra membranas mucosas: 1° ubique aëri atmosphaerico esse expositas; 2° eas cavitates diversas obtegere; 3° canales diversos in iis aperte ostio hiare; 4° cryptis muciparis esse obsitas; 5° mucosum humorem secernere: certe concludendum videtur, *membranam adnatam* plures proprietates membranarum mucosarum afferre: continuo minimum aëri atmosphaerico est exposita; obducit cavitatem quamdam: ductus excretorii glandulae lacrymalis et puncta lacrymalia cum ea communicant, secretumque humorem ad ejus superficiem deponunt, rursusque absorbent; in parte palpebrali glandulas mucosas

---

(1) Cf. RUDOLPHI Grundriss der Physiol. Th. 11. S. 164.

magno numero habet, et humorem mucosum producit.

Quum itaque utriusque generis membranarum proprietates in membrana conjunctiva observari videntur; minime mirandum, auctores inveniri, qui hanc membranam statuunt medium tenere locum, inter serosas et mucosas membranas, atque ergo sui esse generis; (cujus sententiae auctor videtur EBLE (1), quem sequitur ARNOLD (2), quum experientissimus hic anatomicus sub microscopio in hac membrana reticulum vasorum lymphaticorum invenit, quae sub forma lamellarum sibi invicem incumbunt, et communicant cum vasis lymphaticis telam cellularem, conjungentem conjunctivam cum sclerotica, percurrentibus; et quae vasa ab EBLE dicuntur esse nervi, et vasa capillaria arteriosa serosa et minime esse absorbentia:) ipsius structuram versus corneam extenuari, simpliciooremque reddi, contra vero versus palpebras crassitie augeri, magis spongiosam fieri atque vasa majori numero et capaciora hac in parte, una cum nervis per ejus structuram sese distribuere. Neque villi neque papillae in parte hujus membranae scleroticam obvestiente, sub-

---

(1) EBLE. Ueber den Bau etc. S. 66. seqq.

(2) ARNOLD. Anat. und Phys. Untersuch. etc. S. 19.

tilissima injectione, nec microscopio deteguntur, et ab hac parte convenit cum membrana mucosa, obvestiente sinus diversos et cellulas ethmoidales in cavitatibus internis narium hiantes, quibus in partibus etiam hucusque neque villi neque papillae observatae sunt.

Quamvis itaque inter se non conveniant anatomici Celeberrimi, de natura membranae conjunctivae scleroticam atque corneam investientis, tamen conveniunt inter se omnes, illam partem, quae palpebras ab interiore obducit, omni doti convenire cum structura membranarum mucosarum. In hac parte, ut in omni membrana mucosa, deteguntur papillae, quas MALPIGHIUS, MORGAGNI, STARCHOW glandulas vocarunt, et a Doct. EBLE glandulae dicuntur mucosae. Si porro consideramus eas papillas, duplicaturas, villos in diversis membranis mucosis, diversae admodum esse magnitudinis, uno et saepe aciem oculorum effugere; in omni inflammatione magnitudine augeri et quasi evolvi, ita hoc etiam in inflammatione adnatae locum habere, tuto concludi posse videtur, etiam eam partem quae ante bulbum oculi sese dimittit, ad membranas mucosas esse referendam. Quae sententia probabilitatis gradum majorem acquirit, si attendamus, quod in ophthalmia bellica ut signum pathognomicum consideratur evo-

lutio papillarum, primo in conjunctiva palpebrarum et dein in ea scleroticae, dum postremo in parte, quae corneam obvestit, etiam observantur. Aliud argumentum afferri posse videtur in morbo varioloso; in hoc nimirum morbo etiam in conjunctiva variolae observatae fuerunt, quae in nullis aliis membranis quam in mucosis, ad quas et cutis referri debet, evolvuntur.

Quamvis subtilissimis injectionibus hucusque vasa pellucidae membranae adnatae detegere non potuerint, tamen inflammatione ea sanguine rubro distendi, res est notissima; imo in nonnullis inflammationibus, ea conjunctivam corneae percurrere, manifestum est; dum tali in statu ipsam corneam inflammatione non semper esse affectam, antea jam monuimus: haec vero vasa probe sunt distinguenda ab iis, quae MASCAGNI et ARNOLD microscopiorum usu detexerunt, atque de lymphaticorum genere esse supra jam vidimus.

Nervi vasa concomitantes, a WEBERO ad nervos palpebrarum, ab ARNOLD ad lacrymales et infra-trochleatores pertinere statuuntur: hanc autem membranam etiam in statu naturali quam maxime esse sensilem, imo heterogeneous quoddam corpusculum nimirum gravem dolorem provocare, vulgatissima docet observatio.

Tandem si ad actionem membranae conjunctivae attendimus, constat eam secretioni humoris tenuis, perlucidi, primo adspectu cum serosis humoribus convenientis, inservire; tamen mucosae esse indolis hunc humorem manifestum fit, si attendamus in omnibus membranis mucosis eum non esse ejusdem viscositatis, et in statu morbozo inspissari, imo sublatâ secretione lacrymarum glandularum, spissior minusque perlucidum esse. Humore enim lacrymali quam maxime diluitur, et hac ex causa ipsius chemica analysis institui non valet.

CAPUT SECUNDUM.

DE BLENNORRHOEIS IN GENERE.

Parte anatomica absoluta, jam pro viribus brevem quemdam conspectum illius conditionis pathologicae *conjunctivae* describam, quam *blennorrhoeas oculi* appellant viri docti, quo commodius ultimo loco una earum species exponatur.

Blennorrhoea oculi talis status abnormalis dicitur, quo in conjunctiva corpus papillare evolvitur et mucus secernitur (1).

Symptomata hujus morbi in primo stadio ad inflammationem graviolem referenda sunt. Adest nimirum dolor, et *idiopathicus*, in ipso loco affecto, et *sympathicus*, in locis vicinis, veluti in regione frontali, in sincipite, interdum vel in toto capite. Ad dolorem *idiopathicum* etiam referendus, et sensus doloris aequae ac si corpus alie-

---

(1) Cf. JUNGKEN. Die Lehre von den Augenkrankheiten. Berlin 1828 p. 312.

num, ut ex. gr. arenula sub palpebris haereret, et photophobia. *Tumor* fere semper in ipsa conjunctiva et locis vicinis adest, praesertim in palpebris superioribus, quae haud raro adeo expansae sunt, ut palpebras inferiores plane tegant. Ad tumorem ipsius conjunctivae pertinet corpus papillare, in hac membrana formatum, cujus mentionem jam supra paucis fecimus. Formari incipit illud corpus eo loco, quo conjunctiva palpebrarum retroflectitur in conjunctivam bulbi, sive in internam palpebrarum superficiem, in qua et in statu normali illud corpus conspici potest, quum in statu abnormali magis magisque evolvatur. Morbo incrementum, in conjunctiva scleroticae apparent hae papillae sive carunculae, quae postremo et ipsam adnatam corneae petunt. Conjunctiva jam tota affecta, crassa et profunde rubra apparet et carunculis praedita, in quibus muci secretio locum habet: praeterea *rubor* semper topicus, sed et *sympathicus* observatur; nam praeter ruborem ipsius conjunctivae, ipsae palpebrae, praesertim inferiores, colore livido (venoso) tinctae sunt. Quod ad secretum attinet, semper in hoc statu pathologico mutata observatur. Initio enim exiguus mucus cum lacrymis mixtus, deinde mucus purus, cujus crassities et acrimoria per morbum augentur, ex oculo effluit.

Inflammationem, conjunctivâ affectâ, alias quoque bulbi partes, interdum adeo totum bulbum tegere, vix necesse est monere, quum, ad statum pathologicum conjunctivae contemplandum et cognoscendum, nil utilitatis afferre possit. Quemadmodum in omni inflammatione graviore totum systema vasculorum reagere solet, sic has blennorrhoeas, quae in inflammatione pertinaci notantur, saepius febris comitatur. Quod tamen dissentiant viri docti de febris praesentia in blennorrhoeae quadam specie, videbimus in sequente capite.

Ut *Blennorrhoeae* in corpore humano explicentur, notandum: eos his morbis maxime dispositos inveniri, qui dyscrasiâ quâdam laborant, inprimis vero systematis glandulosi et systematis mucosi (diathesi scrophulosâ, catarrhali); praeterea hic etiam maxime nocent eadem fere causae, quae aliis inflammationum speciebus ansam plerumque praebent. Sic blennorrhoeas oculi provocare possunt, e. gr. stimulus nimius lucis, aër atmosphaericus impurus, grave, refrigerium, miasmata, contagia, congestiones locales, exanthemata suppressa, metastases, metaschematismi, aliaque.

Causa proxima, in evolutione corporis papillaris quaerenda videtur. Secundum Cl. JUNGKEN tamen, qui conjunctivam membranam serosam vocat, me-

tamorphosis illius membranae conjunctivae in organon mucum secernens, ut causa proxima hujus morbi considerata est (1).

Dividuntur Blennorrhoeae: 1° secundum originem in *primarias* et *secundarias*; ad *has* pertinent blennorrhoea serophulosa, catarrhalis, arthritica; ad *illas* vero ophthalmia Aegyptiaca, gonorrhoeica et neonatorum referendae sunt, in quibus, nulla praemissa inflammatione specifica oculi, a primo tempore corpus papillare evolvitur; ergo statim conjunctiva tali modo afficitur, ut formam blennorrhoeis propriam accipiat. 2° Secundum inflammationis gradum, in *synochas*, *erethicas* et *torpidas*. In Blennorrhoeis primae speciei, harmonia quaedam cernitur symptomatum, quae omnia vitam oculi valde excitatam indicant, hinc juvenes robusti huic speciei obnoxii. In blennorrhoeis erethicis dolor vehementior, tumor et rubor minor adest; mucus secretus acrioris est naturae; cachecticis est propria haec species, ac saepius chronicus morbus evadit. Ultima species dignoscitur dolore exiguo, reliquis vero symptomatibus aequè gravibus, atque in caeteris speciebus. 3° Secundum tempus per quod

---

(1) Cf. JUNGKEN. l. l. p. 316.

durant, in *acutas* et *chronicas*. 4° Secundum morbi extensionem in *Blepharo-blennorrhoeas*, quum sola palpebrarum conjunctiva, et *ophthalmo-blennorrhoeas*, quum tota illa membrana affecta est. Tandem 5° secundum eorum evolutionem etiam dividuntur hi morbi; tunc in primo gradu vocantur *Hydorrhoeae*, in secundo *Phlegmatorrhoeae*, in tertio *Pyorrhoeae* (1).

Exire solent blennorrhoeae in resolutionem, exulcerationem, suppurationem, hypertrophiam et ectasiam.

Resolutionem expectare possumus si omnia symptomata remittant sine alio exitus metu. *Exulceratio* materie secretâ producitur et non sanantur haec ulcera, nisi humor ille acer tollatur; ulceribus sanatis, semper restant cicatrices profundae et crassae. *Suppuratio* minus frequens in oculi blennorrhoeis, quam in ophthalmiis observatur: internas partes petere solent abscessus, qui non in conspectum veniunt, nisi oculi bulbo blennorrhoeâ destructo. *Hypertrophias* saepius vidimus post blennorrhoeas, quae non solum telam cellularem, sed etiam vasa occupare solet: *Ankylo-blepharon* et *Symblepharon* hinc

---

(1) Quae nomina composita ducuntur a vocibus Graecis ὕδωρ aqua, φλέγμα pituita, πύον pus et ῥέω fluo.

producuntur, uti et *Pannus*, qui conjunctivam, corneae *Staphylomata pellucida*, quae ipsam corneam tegere solent. *Staphylomata corporis ciliaris* et *scleroticae* tanquam *Ektasiae* exitus consideranda sunt.

Prognosis plerumque dubia et saepius infausta redditur: differt tamen pro morbi gradu, pro tempore, per quod durat morbus, pro causis, pro constitutione, pro aetate et pro rebus externis. Quo recentior morbus, eo faustior; quo acutior, eo pejor prognosis; in casu chronico etiam minor destruendi oculum proclivitas; in cachecticis, in quibus causae morbi haud facile tolluntur, infaustum est praesagium; dum et in iis, qui in puro aëre degunt, et in juvenibus robustis et sanis, optimus eventus universe exspectandus est.

Quod ad curationem, causae et singularis oculi dispositio amoveri debent; quod efficitur, humoribus ab oculo deducendis, secretionem artificiosam provocanda, systematis cutanei sensibilitate imminuenda, irritabilitate oculi sedanda, nimio lucis stimulo mitigando, corporibus alienis earumque stimulis ex oculis removendis, exanthematibus repulsis revocandis, actione vasorum nimis aucta minuenda, miasmatis delendis, etc.

In adhibendis remediis praeprimis ad blennor-

rhoeae *naturam* attendendum, quae indicatio quantum potest, per omnia stadia sequenda est.

Curationis methodus etiam diversa est pro diverso inflammationis gradu. In Blennorrhoeis characteris *synochi*, methodus stricte antiphlogistica instituenda est: in Blennorrhoeis characteris *erethici*, methodus antiphlogistica sive debilitans cautius adhibenda, una cum sedantibus: in curanda Blennorrhoea *torpida*, methodo ei, quam supra nominavi, oppositâ potius utendum; dum prae reliquis *mercurialia* laudantur.

Eadem curatio etiam differt pro morbi evolutione. Initio morbi, methodus antiphlogistica requiritur, ut sanguinis depletiones permultae, fomenta frigida in locum affectum, mercurii usus externus, frictionis ope, laxantia refrigerantia. Rubefacientia et caustica hoc in stadio minus convenire videntur.

In secundo stadio, sanguinis depletiones langiores repetendae, frictiones mercurii majori dosi cum opio instituendae: interne calomel, hoc in casu ut optimum derivans considerandum; symptomatibus exacerbatis, sedantia, narcotica adhibenda; fomenta mucilaginosa tepida, tamen in doloribus gravioribus, sedantibus juncta, applicanda. Secretum acre diligenter abluendum aquâ tepidâ; conjunctiva ubi valde tumida apparet, et impedit quo-

minus humor acer ex oculo effluat, scarrificationes a plerique instituendae sunt.

Morbo prorepente et malo aggravante, vita valde adaucta sanguinis depletionibus majoribus et repetitis minuenda est: mercurialia et narcotica majori dosi adhibenda. Hoc in stadio etiam revellentia incutem, ut sinapismi ad suras, ulcera artificiosa in nucha aut dorso instituenda; imminuta inflammatione, collyria leviter adstringentia, in casu vero graviore merc. subl. corr. cum tinctura opii conducunt: quae tinctura in Blennorrhoeis Chronicis, ad carunculas et exulcerationes imminuendas, valde prodesse videtur. Praeterea illae Blennorrhoeae Chronicae oculi tractandae sunt, ut omnes Blennorrhoeae Chronicae ubique in mucosis membranis sese manifestantes.

CAPUT TERTIUM.

DE OPTHALMIA AEGYPTIACA.

In hujus dissertationis capite primo anatomiâ illius conjunctivae descriptâ, in secundo quibusdam de blennorrhoeis in genere absolutis, restat ut de quadam Blennorrhoea in specie agam. Supra jam dictum est, *Blennorrhoeas* etiam dividi in *primarias* et *secundarias*, quae a se invicem distinguuntur ita, ut priores illae, nullis praemissis inflammationibus specificis, invadere soleant; quem ad modum ex ipsis nominibus etiam satis cognoscitur. De harum igitur primariarum specie quadam in hoc capite monendum erit.

Hic morbus, a nonnullis (1) vocatus *ophthalmia contagiosa*, *ophthalmia purulenta*, *ophthalmia catarrhalis bellica*, *ophthalmia catarrhalis perniciosa*, a GRAEFE potius *logadoblennorrhoea* dictus, est Aegypto endemicus et ea in regione, se-

---

(1) Cf. JUNGKEN. l. l. p. 336.

cundum plerosque, primum observatus, unde nomen duxit *Ophthalmiae Aegyptiacae*: quamquam alii illum Asiaticae originis esse censent.

Utrum haec ophthalmia veteribus cognita fuerit, ab aliis negatur (1); alii contra, ut GRAEFE, contendunt, jam ante Christum natum, de morbis nostrae ophthalmiae similibus mentionem factam esse ab HIPPOCRATE; saeculo primo et secundo post Christum natum, CELSUM et GALENUM, saeculo sexto, AETIUM, deinde saeculo decimo, AVICENNAM, de hoc morbo locutos esse (2).

PROSPER ALPINUS tamen, secundum plerosque, fuit primus, qui hujus morbi speciem observaverit et descripserit saeculo decimo sexto (3). Endemice saevit in Aegypto regionibusque finitimis, in quibus diei noctisque coelum valde differt (4). Illis temporibus nondum in Europa observata fuit haec ophthalmia; sed, quum anno 1798 *Galli* et *Angli* in expeditionem Aegyptiacam educti fuerunt, vehementissime hoc morbo afficiebantur; his dein in Europam reversis, morbus sensim sensimque per totam fere

(1) Cf. RUST, Aegyptische augenentzündung, §. 99.

(2) C. F. GRAEFE, Die Epid. Contag. Augen-Blennorrhoe Aegyptens; Fº. Berlin. c. fig. 1823. §. 106, seqq.

(3) RUST. l. l. §. 101.

(4) JUNGKEN. l. l. p. 337.

hanc terrae partem dispersus est (1). Nam annis 1805 et 1809, *Austriis* et *Gallis* bellum inter se gerentibus, illorum exercitus hoc morbo valde laborarunt; annis tamen 1812, 1813, 1814 et 1815, quum permultae nationes inter se arma gerebant, in dies augebatur et per varios casus paene per omnes eorum exercitus dispergebatur; unde in suam regionem a singulis deducebatur exercitibus. Ex his patet, potissimum inter milites regnavisse hanc ophthalmiam.

Meum nunc non est, veram hujus morbi originem investigare, neque ejus propagationem et historiam accurate describere, neque epidemias, quae locum habuerunt, enumerare: haec omnia limites hujus dissertatiunculae transgrediuntur: quot exstiterint epidemiae tum in arcibus tum in castris; quam ampla harum investigatio et perscrutatio requiratur, satis quisque intelligit. Sufficiat me, quoad possum, quaedam de ejus symptomatologia, nosologia, aetiologia, prognosi et cura monere, prout hicce morbus sese postremis temporibus obtulit.

Ophthalmia Aegyptiaca per se Blennorrhoea sui generis est, et, ut supra jam monui, *conjunctivam ipsam* occupat, in qua quinque stadia observantur:

---

(1) Cf. RUST. l. l. §. 78, seqq.

stadium principii, incrementi, fastigii, decrementi et reconvalescentiae (1).

Etiam tres occurrunt *evolutionis gradus*, qui vocantur, pro materie secreta, vel *Hydorrhoea*, vel *Phlegmatorrhoea* vel *Pyorrhoea* (2).

Ejus symptomata non apud omnes aegrotantes uno eodemque modo sese manifestare, unusquisque intelligit; haec enim diversa esse debent pro vario characterē, sub quo sese offert morbus, (vel sit *synochus* vel *erethicus* vel *torpidus*), aliisque diversis conditionibus.

Primo loco ergo agendum est de symptomatibus, quae observantur in tribus evolutionis gradibus. Haec omnia referri possunt ad *secretionis vitia*, ad *confirmationis alienationes* et ad *sensus laesiones*. Videamus 1°. de iis *Hydorrhoeae*.

In hac specie *secretio* (3) praeternaturalis locum habet: in superficie conjunctivae humor aquosus secernitur, qui, et quantitate et qualitate, ab illo in statu sano secreto differt. Serum illud acre evadit et per genas effluit, quo nonnumquam cutis rubescit et aliquando excoriationes et exanthemata oriuntur.

(1) Cf. GRAEFE l. l. §. 91.

(2) Vide pag. 20 hujus diss.

(3) GRAEFE l. l. § 3.

Secundum JUNGKEN (1) etiam hoc in gradu periodice lacrymae effluunt; secundum VLEMINCKX et VAN MONS materies e Glandulis Meibomianis majori copiâ discernitur (2), quâ matutino tempore palpebrae inter se conglutinantur.

Conformationis alienationes (3) hoc in gradu in palpebrarum conjunctiva observantur. Oculo nudo conjunctiva palpebrae inferioris et superioris rubro colore levius tincta, turbida, non splendens, peculiaris indolis apparet, et oculo armato vascula minima copiosa, distincte in ea conspici possunt: conjunctiva bulbi turbida apparet, nonnullis vasis, sanguine inpletis, instructa.

Sensus laesiones; ad has referenda sunt, pruritus palpebrarum, sensus siccitatis et corporum alienorum, ut v. c. arenularum sub palpebris; etiam photophobia observatur, et aliquando calor in palpebris aucta videtur.

Secundum JUNGKEN aeger queritur de dolore opprimente, vel tensione quadam in regione ciliorum et sinibus frontalibus. RUST (4) contra contendit

(1) Cf. JUNGKEN. l. l. p. 340.

(2) VLEMINCKX et VAN MONS. Essai sur l'ophthalmie de l'armée des Pays Bas. Bruxelles, 1825, p. 82.

(3) Hunc gradum depinxit Cl. GRAEFE in *iconis primae* fig. 2.

(4) RUST. l. l. §. 49.

numquam pruritus hoc in morbo percipi, quum dolor magis obtusus sit.

Non semper idem tempus hic gradus perdurat; nam in morbo gravissimo nonnumquam post aliquot horas in secundum gradum transit; aliquando post aliquot hebdomades, saepius aliquot dies perdurat.

2° *Phlegmatorrhoea.*

Secretio jam ita mutata est, ut mucus albidus, crassior, secernatur, qui eo spissior redditur, quo magis oxygenio saturatus est (1); hinc muco in marginibus tarsuum accumulato, et aëri atmosphaerico exposito, crustae formantur, quibus, palpebris clausis, margines utriusque palpebrae inter se conglutinantur. Haec conglutinatio a nonnullis, ut a VLEMINCKX et VAN MONS, a materie, e glandulis Meibomianis secreta, pendere censetur, ut supra etiam jam monui. Aliquando mucus, quasi in membranularum forma, ita bulbo adhaeret, ut visus functio laedatur.

Conformationis alienationes, praesertim in hoc gradu, in conjunctiva palpebrarum observantur, quae membrana jam villosa, tomentosa, rubra ac tumida apparet: oculo armato carunculae conspici possunt; progressu malo facilius detegi possunt.

---

(1) Cf. GRAEFE. l. l. §. 8 et seqq.

Conjunctiva bulbi turbida, non splendens et non pellucida apparet, quum moderate rubescat. JUNGKEN (1) contendit, conjunctivam scleroticae vehementer inflammari, quam inflammationem saepius chemosis insequitur, quae impedit quo minus effluat mucus secretus. Margines tarsuum livido colore tinctae sunt, et formam globosam accipiunt.

Sensus laesiones differunt, quo magis accedat hic gradus ad *Hydorrhoeam* vel ad *Pyorrhoeam*; in casu priori leviores observantur quam in altero. Ob materiem viscidam secretam, sensus siccitatis diminuitur; queruntur contra aegrotantes, praesertim vespertino tempore, de photophobia graviori et pruritu palpebrarum, cum doloris sensu. Quum malum non in melius vertitur, dolores graviores percipiuntur, qui, palpebris vel oculi bulbo motis, urentes, pungentes redduntur. Tarsus valde sensibiles sunt et stimulos nullos, quales sint, ferunt. Sensim sensimque photophobia augetur, qua palpebrae perfecte aperiri haud queunt. Cl. GRAEFE hoc in gradu non loquitur de quadam organismi reactione; alii contra de febris praesentia in hoc morbo dissentiunt. Secundum nonnullos hoc in gradu, nonnumquam in morbi initio, reactio esset totius organismi, ut

---

(1) Cf. JUNGKEN, l. l. p. 342.

VLEMINCKX et VAN MONS, qui dicunt (1): » Il ressent aussi communément de la cephalalgie, et s'il est bien sensible, il survient une fièvre, caractérisée par l'accélération de la poulx, par la chaleur de la peau, et par les frissons irréguliers et passagers." Cl. JUNGKEN etiam hanc sententiam amplectitur ita ratiocinans (2): » De Gesamt organismus nimmt nach dem Alter, der Constitution des Kranken bald mehr, bald weniger Antheil an dem örtlichen Leiden," Hanc ob causam potissimum juvenes robusti febre corriperentur; in debilioribus tamen minor observaretur reactio. RUST (3) e contrario totam reactionem hoc in morbo vehementer negat, et secundum virum Cl. ob hujus praesentiam, nostra ophthalmia ab aliis blennorrhoeis distingueretur. Tamen mirum videatur, quum organon tam nobile et tam compositum adeo afficiatur, ut nonnumquam brevi totus bulbus destruat, totum organismum non laedi, quum omnia tam arcte cohaerant.

In pluribus casibus diutius breviusve hic gradus durat; ex observationibus patet, saepius post viginti quatuor horas in tertium gradum transiisse; quod

---

(1) Cf. VLEMINCKX et VAN MONS. l. l. p. 81.

(2) JUNGKEN. l. l. p. 342.

(3) RUST, l. l. §. 49.

tamen ultimis temporibus locum habuisse non videtur; aliquando vero per tres menses durat.

3° *Pyorrhoea* (1), in qua *secretio* muci jam vertitur in illam materiei spissioris, flavae et puriformis; quae materies secundum GRAEFE non dissimilis videtur vitelli ovi, aquâ deluti; saepius palpebrae inter se crustis majoribus conglutinantur, quod prohibet, quominus effluat materies illa puriformis; accumulatur igitur inter bulbum et palpebras, et praesertim in cantho interno, quum aliquando ductus nasales intret et per nasum stillet; palpebris tamen apertis, abundanter, quacumque levi pressione, effunditur. Hic tamen secretionis processus si augeatur, pus in nonnullis locis quadam vi protruditur per conglutinatam palpebrarum fissuram, et per genas ita stillat (2), ut aliquando per 24 horas, unciae tres vel quatuor colligi possint. Aliquando spissior vel tenuior est haec materies, dum nonnumquam sanguine est permixta.

Conformationes alienatae (3) nunc etiam aperte in conjunctiva bulbi occurrunt. In palpebrarum conjunctiva corpus papillare valde evolutum est (4),

---

(1) Cf. GRAEFE. l. l. §. et seqq.

(2) Cf. icon secunda libri a Cl. GRAEFE editi.

(3) GRAEFE. l. l. § 15. et seqq.

(4) l. l. iconis tertiæ fig. 1^a et 2^a.

quod profunde rubescit, quum in caruncularum intervallis et apicibus pus secretum conspici potest. In conjunctiva scleroticae, quae adhuc turbida est, chemosis formatur, quo pus in conjunctiva corneae accumulatur, et visus functio impeditur, quod symptoma secundum nonnullos jam in *Phlegmatorrhoea* observatur. — Conjunctiva corneae ut discus niger splendens apparet, quae deinceps opaca fit. Sensim sensimque granulationes observantur in conjunctiva scleroticae; inflammatio quoque internas oculi partes petit; quum nonnumquam accidit, ut cornea rumpatur, et lens per foramen transeat; aliquando ipsa iris prolabitur. Conjunctivam corneae postea quoque carunculae occupant, quum denique in malo gravissimo et cornea et iris et sclerotica et choroidea et retina, caruncularum multarum profunde rubrarum ope, inter se confluunt, et bulbus totus quantus in unam massam reducatur. Palpebrarum externae superficies valde expanduntur, quod in causa est, cur aegrotantes absque auxilio alieno palpebras a se dimovere haud possint; palpebrae superiores nunc ita tumescunt, ut formam globosam accipiant et inferiores obducant (1); pro-

---

(1) Cf. Icon secunda in libro illo a Cl. GRAEFE edito.

funde rubescunt, inque palpebrarum marginibus lividus apparet color. Conjunctiva palpebrarum, quum jam copiosis carunculis praedita sit, aliquando invertitur, et corpus papillare valde evolutum, ut tumor quidam sarcomatosus profunde coloratus quasi videtur.

Quod ad *sensus laesiones*: dolores tum idiopathici tum sympathici vehementiores redduntur. Photophobia augetur: quamvis in priori gradu tarsuum margines solae sensibiles essent, jam totae palpebrae ita dolent, ut ne levissimum quidem stimulum perferant: palpebrarum calor augetur; dolores vehementissime urentes pungentes fiunt, tum in parte affecta, tum in sincipite, interdum vel in toto capite, qui vespertino tempore exacerbantur.

Hic periodus non diu durat, vel cito decrescit, vel maxime augetur malum: in casu ultimo remissiones non observantur; flammis rubras, stellas fulgentes aliaque videre sibi fingit aeger (*photopsia*): dolores atrocissimi sunt, quum sensus caloris, quasi corporum candentium, insignis est. Secundum nonnullos, inter quos JUNGKEN, VLEMINCKX et VAN MONS (1), febris gravior redditur, quam nonnumquam *delirium*

---

(1) Cf. JUNGKEN l. l. p. 344; et VLEMINCKX et VAN MONS l. l. p. 83.

comitari solet: Cl. GRAEFE (1) contendit affectiones nervosas cum doloribus apparere, quum dicit: »Den (zu letzt genannten) höchst qualvollen schmerzen folgen unausbleiblich algemeine, sturmische Aufregungen des Nervensystems, überausqualendes Angstgefühl, ein unüberwindlicher Drang die Lage zu wechseln, und nicht selten formliches Delirium:» in § 75 praeterea haec verba invenimus: »leiden die Augenlieder Z. B. synochös, so trägt meistens das begleitende *Fieber* denzelben Character.« Est ut jam monui, hujus symptomatis praesentia, cui rust oppugnat.

Duratio hujus gradus est diversa, quum in malo gravissimo aliquando die tertia, quarta vel septima cornea rumpitur; vel diutius manet hic gradus, si externae solum partes affectae sunt, nonnumquam per aliquot hebdomades perdurans.

Pro CHARACTERE, sub quo sese offert morbus, symptomata differunt (2): videamus de singulis.

1°. *Character synochus*, qui notatur aucta irritabilitate et sensibilitate, omnia symptomata pendent ab actione nimis aucta vasorum et nervorum. Quod attinet ad *symptomata partis affectae* hujus

---

(1) Cf. GRAEFE, l. l. §. 20.

(2) GRAEFE l. l. § 75.

characteris, conjunctivae palpebrarum ejusque marginum rubor magis vividus est; dolores sunt urentes pungentes; internis oculi partibus affectis, errores visus existunt corporum ignitorum ardescendum (*photopsia*); temperatura valde adaucta est; tumor palpebrarum durus et expansus est; omnis motus palpebrarum difficilis; mucus minori copia secernitur.

Inter *symptomata totius corporis* sequentia observantur: Pulsus durus plenus, et celerior quam in statu sano; cutis sicca; sensus alternatus caloris et horripilationis totius corporis; sitis intolerabilis; urina rubra; sedes parca, dura; sanguis emissus, saepius crustâ inflammatoriâ tectus; queruntur de inquietudine et agitatione, et saepius delirant; mirum est, hoc aequè proprium esse sanguineis ac phlegmaticis. Juvenes robusti, athletici, sani, potissimum ophthalmiâ cum hoc caractere corripiuntur.

2º. *Character erethicus* dignoscitur sensibilitate adauctâ, irritabilitate contra imminutâ: est hic character qui saepius observatur.

Symptomata localia sunt sequentia: palpebrae colore rubro livido sunt tinctae, et valde sensibiles: dolores vehementiores quam in priore caractere, qui palpebras, bulbum, sinciput ac interdum to-

tum caput occupant, periodice exacerbantur, quam exacerbationem nonnumquam animi deliquium sequitur; *photophobia* insignis est et saepius mutari solet in *photopsiam*; temperatura aucta est; tumor mollior observatur, quam in priori caractere; palpebris vel oculi bulbo motis, dolores vehementiores redduntur; secretio etiam copiosior quam in synocho locum habet.

Quod ad *symptomata universalia*: queruntur aegri de nausea et fastidio, absque ullo indigestionis signo; cutis sicca et ardens; pulsus contractus, parvus, frequens et facile comprimi potest; lassitudo, anxietas, insegnitia, et saepissime delirium observatur: urina turbida; potissimum hoc caractere corripuntur juniores cum fibris laxis et debilibus, coelo calido humido: etiam hi secundum GRAEFE facilius miasmate afficiuntur, quia miasmata, cujusque naturae, proprietates vel germina affectionis asthenicae, non tamen stenicae, secum afferrent (1).

3°. *Character torpidus* adesse dicitur, quum sensibilitas et irritabilitas imminutae sunt; saepissime observatur, et inprimis typo Chronico proprius est.

Symptomata illius partis affectae sunt sequen-

---

(1) Cf. GRAEFE l. l. § 77.

tia: conjunctiva colore rubro-coeruleo, palpebrae contra, non sensibiles, colore violaceo-pallido sunt tinctae; dolores omnes desunt, aliquando tamen sensus pressionis percipitur; photophobia exigua est; hebetudo visus locum habet; temperatura naturalis; tumor contra insignis, quamquam mollis, observatur: palpebrae et bulbus non nisi lente moveri possunt; secretio insignis est materiei viscidae et diversi coloris.

Quod attinet ad *alia symptomata*: pulsus parvus, mollis et facile comprimendus, celer, aliquando tamen tardus; urina foetida; sensibilitate et irritabilitate totum corpus caret: facies pallida fit, et collabescit, sudores et diarrhoea colliquativae observantur. Sunt praesertim phlegmatici, qui morbo hujus characteris obnoxii sunt.

Haec jam sufficiunt de symptomatologia; restat ut quaedam moneamus de affectionibus secundariis; ad quas referendae sunt sequentes (1).

Quod ad ipsas palpebras; saepius observantur: 1° *excressentiae* in earum conjunctiva, quae recidivis ansam praebent; 2° *ektropia*, quum palpebrae in exteriora vertuntur; 3° *entropia*, priori opposita, palpebris in interiora versis; 4° *ptosis*,

---

(1) Cf. GRAEFE l. l. § 24 et seqq

palpebrae superiores quum dependent et elevari haud queunt: in ipsa bulbi conjunctiva, hypertrophiae causâ, *Pannus* oritur; aliquando *ulcerationes* in ea scleroticae observantur. In cornea *obscurationes* oriri possunt, uti et *staphylomata* et *ulcera*. Iris sequenti modo affici videtur, vel exstant *synechia*, quâ jungitur cum partibus vicinis; *staphyloma*, quo conglutinatur iris cum margine foraminis corneae; vel oritur illius *blennorrhoea secundaria*. *Lens* et *corpus vitreum* praepimis omnem pelluciditatem amittunt. *Photophobiae secundariae* et *amauroseos* causae in *Retina* sunt: denique affectiones *Hydropicae* et *atrophiae* aliquando locum habent.

Secundum GRAEFE typus hujus morbi plerumque est remittens, graviori in casu continuus observatur. Est hujus blennorrhoeae decursus vel *acutus*, debilibus cachecticis potissimum proprius (1). Primis temporibus acutissimus fuit morbus, per aliquot dies toto bulbo destructo; recentiori tempore tamen, licet adhuc sit morbus acutus, illius furor aliquantum temperatus videtur, qui etiam diversus est pro diversis conditionibus. Durat hic morbus in universum a 14—50 dies.

---

(1) JUNGKEN, l. l. p. 344.

De *natura* hujus morbi valde disputatur inter viros doctos, multaeque existunt hypotheses, quibus frustra cura rationalis fundatur.

Non esse morbum purum inflammatorium, patet ex methodo stricte antiphlogistica frustra adhibita, quâ solâ applicatâ plurimi coeci evaserunt, vi morbi infractâ et eodem modo saeviente. VLEMINCKX et VAN MONS (1) hujus sententiae sunt: primum adesse congestionem a laesa contractilitate, respectu sanguinis affluxûs majoris, quo illa vasa expanduntur, quibus expansis, inflammationi ansam praebent. RUST (2) contendit non adesse inflammationem idiopathicam vel catarrhalem, sed *propriam contagiosam*.

GRAEFE (3) hanc sententiam amplectitur; non naturae inflammatoriae purae esse logadoblennorrhoeam, sed dignosci processu quodam inflammatorio proprio, in quo aliquid alieni, aliquid peculiaris vel quaedam complicatio observetur, qua evolutio inflammationis purae retineatur, et proprietates affectionis mixtae ille morbus accipiat.

Alii contrariae esse videntur sententiae, ut LUDW.

(1) Cf. VLEMINCKX et VAN MONS. l. l. p. 88.

(2) RUST. l. l. § III.

(3) GRAEFE l. l. §. 54-55.

FRANK (1), qui dicit, esse morbum asthenicum, cui permulta opponi posse, non opus erit ut moneam: effectus hujus morbi asthenicae naturae esse possunt, numquam morbus ipse.

Quaecunque etiam sint de illius natura opiniones, videtur esse morbus sub blennorrhoeae propriae formâ, qui notatur inflammatione quadam propria, vel processu peculiari valde incitante, quo brevi post vasorum tonus relaxatur: videtur ergo esse morbus proprius, blennorrhoeae sui generis, qui non nisi peculiari stimulo provocari potest; in quo morbo, ut ita dicam, principium deleterium latere videtur, proclive ad oculi functionem destruendam; principium incognitum, cujus investigationi et detectioni aetas nostra adhuc immaturâ dici debet. Est igitur illud principium, quo sese propagare potest, et quod evolutionem perfectiorem corporis papillaris producit; quae evolutio ut hujus morbi causa proxima consideranda est.

Ob hujus igitur praesentiam ab aliis oculi blennorrhoeis nostra distinguitur; *aliae* enim effectus valde exiguos, respectu eorum nostrae blennor-

---

(1) Cf. Med. Chir. Zeit. fortg. von Ehrhart, I. Bd. 1821. S. 205.

rhoeae, producunt; *logadoblennorrhoea epidemica contagiosa* contra, actionis efficacioris ope, facultatem in se habet reproducendi morbos ipsius generis ejusdemque naturae (1).

Quod ad *causas*, multum etiamnunc dubii superest, et nondum demonstratum videtur, quibusnam conditionibus definitis morbus evolvatur. Varii auctores hac de re dissentiunt, variasque causas afferunt, de quibus jam agendum est.

Ut ad omnes blennorrhoeas, sic inprimis ad nostram provocandam, requiritur quaedam praedispositio peculiaris, quae, quo major, eo minori potentia nocenti ipsi opus est. Haec praedispositio etiam secundum nonnullos, a variis causis magis evolvi videtur, quae causae vel *directe* vel *indirecte* (quumque pendere videntur a toto organismo,) cum illa membrana conjunctiva relationem habent.

Illae, quae magis *directe* conjunctivam afficiunt, sunt sequentes; *lux nimia* (2), quamquam prius a partibus oculi internis percipitur, postea vero per *reflexum*, ut ita dicam, conjunctivam afficit, quae inde rubescit majoremque secretionem

---

(1) Cf. GRAEFFE l. l. §. 92.

(2) GRAEFFE l. l. §. 136.

in ea producit; hinc patet, si etiam saepius tali affectione patiatur, accedente causâ occasionale, facilius inde nostram blennorrhoeam oriri posse. *Congestiones in caput* (1), quae variis modis producuntur, et saepius observantur vestibis nimis strictis, ut v. c. collariis militum (*stropdassen*), pileis militaribus (*sjakots*), aliisque (2): *corpuscula aliena inter palpebras et oculum obvia*, quae excitant, et praedispositionem augment: *capillorum abscissio*, huic morbo ansam praebet ob refrigerium, et, ut GRAEFE monet, ob tensionem electricam cutis capitis. Secundum eundem auctorem, ex observationibus patuit oculum dextrum magis praedispositum esse quam sinistrum, quod pendere videtur, a frequentiore decubitu hoc in latere, dum secundum LARRAY (3), milites quum noctem sub dio degunt, et consuetudinis causâ etiam hoc in latere decumbunt, terrâ humidâ et frigidâ, hoc latus inprimis afficiatur.

Conditiones quae, totius organismi ope, blen-

(1) Cf. JUNGKEN. l. l. p. 346. GRAEFE l. l. §. 137.

(2) L. FALLOT et J. L. VARLEZ. Recherches sur les causes de l'ophth. qui regne dans quelques garnisons des Pays Bas. Bruxelles 8°. 1829. p. 4.

(3) LARRAY. memoires de Chirurgie militaire, Paris 1812 Tom. I. p. 209.

norrhoeae ansam praebere videntur, sunt: *aetas juvenilis* cum fibris laxis, debilibus et quadam difficultate respirationis; in his nimirum, secundum GRAEFE (1), sanguificatio non recte perficitur, sanguine non satis oxydato, sed principiis gelatinosis et mucosis abundante; hi muci profluviis obnoxii sunt. Inprimis plebs, et milites inferioris classis (*gemeene soldaten*) ad hunc morbum praedispositi sunt, ob *nimiam defatigationem* et *boni nutrimenti defectum*, quibus, praeprimis belli tempore, saepissime egent; experientiâ etiam satis demonstratum est, illos defatigatos et maxime exhaustos magis prae ceteris morbo illo pernicioso corripiri (2): *abusus spirituosorum*, (quod ex praecedentibus etiam satis clare apparet) et *immundities*, a Cl. JUNGKEN etiam inter causas praedisponentes recensentur: denique *omnis diathesis cachectica*, ut scrophulosa, arthritica, sijphillitica, scabiosa, inprimis exanthemata, si suppressa sunt, inter has numerantur (3).

Ex causis occasionalibus eas inprimis enumerabo, quae secundum plerosque, dispositione praesente,

---

(1) Cf. GRAEFE l. l. §. 142.

(2) RUST. l. l. §. 115.

(3) GRAEFE. l. l. §. 145. et JUNGKEN. l. l. p. 345.

muci secretionem nimiam excitant (1), deinde vero de ipso contagio agam.

Causae illae occasionales vel *directe*, vel *indirecte* in conjunctivam membranam agunt.

Ad illas, quae *directe* conjunctivam in statum illum abnormalem, blennorrhoeae proprium, vertunt, referendae sunt sequentes: *exhalationes animales*, per breve tempus mucii secretionem producere videntur; aliquando tales exhalationes observantur in contuberniis (2), carceribus, nosocomiis et quocumque multorum hominum diversorio, haud rite ventilato, imprimis, si immunditiei causâ corruptionem subit aër: *vapores muriatici* (3), qui saepius in littore maris inveniuntur. Secundum nonnullos subcarb: calcis et terra quaedam, quâ ornamenta et vestimenta nonnulla albant milites, non inter has causas recenseri debent (4).

Causae occasionales, quae *indirecte* agere videntur, augentes secretionis functionem aliorum orga-

(1) Cf. GRAEFE l. l. § 146.

(2) KLUISKEN. Dissertation sur l'ophthalmie etc. a Gand, 1819. p. 35.

(3) OLIVIER. Voyage dans l'Empire Ottoman, etc. T. II. Lib. XI. p. 142. seqq.

(4) FALLOT, et VARLEZ. l. l. p. 55.

norum, non nisi per sympathieiae leges explicari possunt; ad has referendae sunt;

1°. *Affectiones quaedam systematis mucosae abdominis:*

a) *Secretionis aberrationes in canali cibario;* GRAEFE demonstrat ex observationibus, illos, qui obstructionibus laborant, quam saepissime blennorrhoeâ chronicâ correptos esse: illos contra, qui annis 1813 et 1814 diarrhoeâ vel dysenterîâ affecti sunt, mucosâ tamen in statu sano reductâ, logado-blennorrhoeis febrilibus laboravisse (1).

b) *Secretiones urethrae suppressae;* ex observationibus constat, saepius gonorrhoeas suppressas ophthalmiam vel blennorrhoeam perniciosam produxisse (2).

2°. *Affectiones systematis cutanei;* quae inprimis a refrigerio et humiditate productae videntur, et quidem sequentibus modis:

a) *Morâ noctis sub dio (Bivouaq);* quod probatur, quum saepissime die aestuoso, nocte frigidâ, milites permulti, matutino tempore blennorrhoeâ correpti fuerint (3):

---

(1) Cf. LARREY. l. l. T. I. p. 209. et GRAEFE, l. l. §. 150.

(2) Ph. v. WALTER; Abhandel: aus dem Gebiete der medicin, Chirurgie and Augenheilkunde, Landshut. 1810. p. 457.

(3) LARREY. l. l. T. II. p. 206.

b) Vestium defectu, quae eos a refrigerio defendere debent: hoc etiam observamus apud milites, quorum vestimenta huic consilio saepius non sufficiunt (1):

c) Morâ in locis humidis, qua perspiratio cutanea supprimitur (2):

d) Autumni tempore, ob coeli vicissitudines frequentiores (3).

3°. *Secretiones nonnullarum partium, quae organa normale secernentia evadunt.*

Experientia enim docet, milites ulceribus chronicis laborantes, nec secundum regulas curatos, blennorrhoeâ affectos esse.

Hae numerantur causae occasionales, (de quibus etiam praecedenti capite aliquam mentionem fecimus,) quae muci profluvia provocare videntur; sed utrum hae sufficiant ad morbum illum producendum, et an *contagio* opus sit, quo formam et naturam illam propriam accipit morbus, hac de re variae sunt auctorum sententiae. GRAEFE (4)

(1) Conferatur de illis, quum de causis praedisponentibus sermo fuit. p. 43.

(2) GRAEFE. l. l. § 130 et § 155.

(3) GRAEFE l. l. § 124, § 126 et § 156.

(4) GRAEFE. l. l. §. 159.

quum de contaigo loquitur, dicit: — »nicht immer
 »sind in vielen Individuen gleichzeitig entstehende
 »Logadoblennorrhoeen Folge vorhandenen Anstec-
 »kungsgiftes;” et putat ille auctor illam blennor-
 rhoeam *epidemice* vel *endemice* sese manifestare,
 et causis minus efficacibus *Hydorrhoeas* vel *Phleg-
 matorrhoeas* produci; illam contra *contagiosam*
 considerandam esse, quum, potentiis nocentibus
 vehementissime agentibus, et magnâ dispositione
 praesente, *Pyorrhoea* orta fuit: putat porro, il-
 lud contagium etiam a miasmate produci, et duplici
 modo agere; nempe, quando hujus morbi diathe-
 ses et potentiae nocentes dependeant a locis quibus-
 dam determinatis, morbum *endemico-contagiosum*
 produci; quum vero contra illae conditiones cum
 universo (κοσμῷ) relationem habeant, *epidemico-
 contagiosum* morbum apparere.

A Cl. JUNGKEN *refrigerium* et *contagium* tantum
 causae occasionales vocantur, quod refrigerium
 morbum afferre posset; contendit ex observatione,
 constare saepius milites, qui noctem sub dio dege-
 rant et refrigerio expositi fuerant, dein ophthalmiâ
 nostrâ correptos esse; praeterea et rusticos multos
 blennorrhoeâ illâ Aegyptiacâ affectos esse in iis
 regionibus, in quibus magna coeli differentia inter-
 diu et per noctem observatur. Utrum hoc soli re-

frigerio, an potius miasmati cuidam adscribi debeat, certo affirmare non possum; quemadmodum aliis relinquendum putavi, perpendere, quod nonnulli conjecerunt, an, scilicet, fortasse alia specie blennorrhoeae, quam de qua agimus, laborarunt illi, quae non a miasmate vel contagio orta fuerit. Quamvis Doct. RUST (1) contendat, tantum e contagio oriri et propagari morbum, aliasque causas, ut refrigerium, tanquam accedentes consideret; aliorum sententia tamen affirmatur, non solo contagio oriri et propagari hunc morbum (2).

Quidquid hujus rei sit, absque ullo dubio, morbo illo regnante, sese per multa dispergere potest, quum inprimis huc confert ipsum contagium; de cujus contagii actione adhuc dissentiunt viri docti. In eo tamen multi convenire videntur, illud per aliquot tempus latere posse, vel in vestibis vel in aliis materiis, ut hoc etiam in aliis morbis aliquando observatur, veluti in typho contagioso (3); contagium, ut jam monui, majus est

(1) Cf. RUST. l. l. §. 110, et seqq.

(2) GRAEFE. l. l. § 135. § 136. et § 159. JUNGKEN. l. l. p. 345.

(3) HILDEBRAND. Ueber den ansteckenden Typhus. Wien. 1810. p. 123. REIL. Gener. Path. Bd. III. p. 170.

in *Pyorrhoea*, quam in *Hydorrhoea*; praeterea non opus esse, ut attactu materiae morbosae ipsa provocetur ophthalmia (1), quum etiam aër eo inquinatus vim suam exercere possit, uti in nosocomiis aliisque locis accidere solet; dum potentia nocens nonnullis quidem conditionibus, atque in omni morbo contagioso contingit, magis magisque acui et evolvi videtur (2). Tempus tamen, quo post infectionem sese explicat morbus, incertum videtur (3).

Quamvis tantopere inter se dissentiant auctores, et hujus morbi aetiologia adhuc dubia sit, tamen vis contagiosa et character epidemicus negari nequit.

Quod ad *prognosin* attinet; quo levior et minus proreptus sit morbus, eo melior (4); nimirum in primo gradu major spes salutis superest, quam in

---

(1) De contagii actione VASANI experimenta instituit in animalibus, quae etiam hâc ophthalmiâ correpta fuerunt. Cf. F. VASANI. Storia dell'ottalmia contagiosa dello spedale militare d'Ancona. Verona. 1816. p. 40-50. [RUST. l. l. § 92. et GRAEFE. l. l. § 67.]

(2) Cf. Journal der Practische Aertze von HUFELAND. 1821. 10^e stuck. p. 121: quo loco Doct. KUTSCHIKOSSKI mentionem fecit de contagii vi hujus ophthalmiae, quam observavit in epidemia Russiae.

(3) RUST. l. l. § 81—§ 90.

(4) GRAEFE. l. l. § 160, et seqq.

secundo; sed in tertio omnis prognosis valde infausta est: quo celerior quoque ejus decursus, quo acutior morbus, eo pejus praesagium; simplex faustior, quam aliis malis adjunctis, uti et infaustissimi ominis est, si illos arripit, qui affectionibus syphiliticis, scrophulosis et arthriticis laborant (1). Ex observationibus etiam constat, initio epidemiae faustiore institui posse prognosin, quam si diutius duravit epidemia, dum sensim pertinacior fit ophthalmia (2). Interdum etiam in ophthalmia nostra felicior eventus exspectandus, quum tali ophthalmiâ laborantes, aliis etiam morbis, quibus systema mucosum vel cutaneum afficitur, corripiuntur (3).

Hujus morbi praedispositionem imminuere, ejusque evolutionem praecavere, aequè Medicorum est officium, quam praesentem morbum curare.

Per methodum *Prophylacticam* igitur, omnia diligenter evitanda sunt, quae hujus morbi evolutioni ansam praebere possunt; quod tamen semper rite non perfici posse, quisque intelligit. Saepius ni-

---

(1) Cf. RUST. I. I. § 129.

(2) RUST. I. I. § 127.

(3) Geschichtliche Darstellung der Augenentzündungs Epidemie. RUST'S Magazin für die gesammte Heilkunde. Bd. II. p. 114.

mirum plane impossibile est in exercitibus, omnibus militibus diaetam talem propinare, quae nullius sanitati noceret, vel accurate evitare omnes potentias nocentes, de quibus tantopere disputatur.

Secundum Cl. GRAEFE (1), auxilia prophylactica sunt duplicis generis, quae vel *directe*, vel quae *indirecte* in conjunctivam agunt.

Illa, quae *directe* agunt, ut collyria leviter adstringentia, a pluribus nullius utilitatis judicantur: adhibenda igitur sunt *indirecte* agentia, et huc pertinent sequentia: 1°. Electio eorum, qui rei militari apti censentur: 2°. Auxilia, quibus causae occasionales morborum evitantur, vel modificantur: 3°. Modus quo, praesente morbo, ipsius evolutio impeditur: 4°. Auxilia, quibus recidivi praecaventur.

Quod ad *prima* attinet, juvenes seminiis morbo-
sis, jam antea memoratis, praediti, numquam ad
res militares admittendi sunt.

Quod ad *secunda*, notanda:

a. Melius fortasse foret, si pilei militares minus coarctati et minus graves essent; vestimenta minus arcte corpus circumdarent, et caloris conservationi melius inservirent; capilli non adeo breves abscinderentur.

---

(1) Cf. GRAEFE, l. l. § 177, seqq.

b) Nimia defatigatio militum est evitanda, ne vires vitales exhauriantur.

c) Purgandi sunt oculi aquâ fontali frigidâ.

d) Auxilia prophylactica ad contagium praecavendum, vix definiri possunt, quum de ipso contagio aequè ac de tota aetiologia, adhuc dissentiunt viri docti. A nonnullis magnae utilitatis judicantur fumigationes ex Acid. Sulph., Chlorureto, et Ammonio; ab aliis usus acidorum laudatur (1). Summi interim est momenti, sanos ab aegris, si adsint, separare, omneque commercium inter aegros et sanos prohibere, et omnia, quae contagio inquinata videntur, purgare vel tollere (2); aegri porro collocandi sunt in cubiculo, ubi lux nimia avertatur, aëris temperatura modificetur et saepius aër purgetur (3).

Ut *tertio loco* evolutio mali praecaveatur, sequendum omnino est consilium a Cl. GRAEFE datum, quod his verbis expressit »man mochte die für trief-augig in den Heeresabtheilungen erklärten Individuen ohne Zögern den nächsten Lazarethen anvertrauen.”

(1) Cf. GRAEFE. l. l. § 182.

(2) RUST. l. l. § 139. FALLOT et VARLEZ. l. l. p. 172, seqq.

(3) GRAEFE, l. l. § 185.

Ut *quarto loco* recidivi morbi praecaveantur, inter milites non admittendi sunt, qui dyscrasiâ quâdam inveteratâ, aut morbis secundariis a Blennorrhoeis provocatis, laborant; atque his ex causis magis praedispositi sunt ad ophthalmiam Aegyptiacam contrahendam. Neque illi, qui a morbo reconvalescunt admittendi sunt, nisi ab omni parte vitam militarem degere possunt; eorumque diaeta omnino accommodata requiritur ad eorum constitutionem, inprimis si morbi abdominales in causa fuerunt. His etiam Cl. GRAEFE maxime commendat perspicillo uti, ut oculi ab omni injuria externa defendantur, et oculos quotidie saepius aquâ purâ abluere.

Si in memoriam revocamus, auctores tantopere inter se dissentire de causis et natura hujus morbi; minime mirum, eos viros etiam de methodo curandi hunc morbum inter se non convenire.

Cl. GRAEFE, qui omnia de hoc morbo tam accurate indagavit et descripsit, curationem instituit pro *causis, caractere* et morbi *evolutione*: videamus de singulis.

Quod attinet ad curam pro variis causis, sequentia notanda sunt.

Congestiones in caput (1), si *exiguae* sunt,

---

(1) Cf. GRAEFE. l. l. § 206, seqq. et pag. 43. hujus diss.

debellandae sunt regimine subantiphlogistico; requiritur ergo situs aegri, ut, capite elevato, magis sedens quam decumbens sit; vestimenta capitis tenuia levia requiruntur, ne congestiones majores producant; pedes semper calescant; diaeta tenuis sit, ratione tamen habitâ blennorrhoeae characteris; ut alvus, si non rite deponatur, eccoproticis moveatur. Si congestiones *vehementiores* sunt, methodus antiphlogistica adhibenda est, et quidem sanguinis depletionibus, laxantibus ut calomel, aloe, aliisque: sensibilitate nimis auctâ opium laudatur, aut conveniunt lauro-cerasus, hyoscyamus vel digitalis purpurea.

Affectiones abdominales si sese manifestant, ut morbum idiopathicum ex causis nempe gastricis, evacuantia adhibenda sunt: si contra affectiones biliosae superveniunt, absque ulla cognita potentia nocente, quumque tamen dolores in oculis et sin- eipite se offerunt, et hac affectiones abdominales non nisi ex sympathia explicari possunt, primo loco medicamenta sunt danda, quae directe in conjunctivam agunt, ratione tamen habita blennorrhoeae characteris et evolutionis gradûs; deinceps resolventia, purgantia, etiam aliquando emetica, absque ullo damno, adhibenda sunt. Secretiones suppressae, ut gonorrhoea, cutis transpiratio resti-

tuendae sunt, uti et ulcera male sanata (1). *Dyscrasiae variae* emendandae sunt.

Cura pro *charactere* aliquando difficile institui potest, quia character non semper distingui potest; si tamen potest sequentia consideranda sunt (2).

In *charactere Syncho*, qui notatur auctâ sensibilitate et irritabilitate, antiphlogistica conducunt. Quod ad remedia universalia, sanguinis depletiones largae instituendae atque repetendae sunt, quamdiu pulsus durus sit; a nonnullis arteriotamia, ab aliis contra V. S. laudantur: cremor Tartari et nitrum intus adhibita, magnae utilitatis judicantur. E topicis remediis, sanguinis depletio, hirudinum ope, conducit, depletione universali institutâ; nonnulli tamen scarrificationes laudant; applicanda sunt fomenta ex decocto quodam emolliente, mucilaginoso; temperaturâ valde adauctâ, fomenta ex aqua frigida nonnulli adhibent. Balnea ocularia adstringentia et unguenta, magis nocere quam prodesse videntur. Omnia excitantia stricte evitanda sunt, quum tota antiphlogistica methodus sit adhibenda.

---

(1) Cf. p. 46. hujus diss.

(2) GRAEFE, l. l. § 215.

In *charactere erethico* (1), qui dignoscitur praedispositione sensibilitatis nervosae, quae aliquando vergit ad synochum, aliquando ad torpidum characterem, narcotica et aliquando mercurialia adhibenda sunt, quae narcotica prudentissime conducunt, sanguinis depletionibus institutis. Opium efficacissimum hic videtur omnium narcoticorum, et si intra breve tempus nullum auxilium adtulerit, adjungendum ei est calomel, laudatum ob vim derivantem nec non antiplasticum. Externe fomentis, ex infusione Digit. Bellad. Hyosc., utendum est; frictiones ex pulvere Opii et extracti Bellad. in sincipite et palpebrarum marginibus, salivae vel aquae ope, instituendae sunt: aliquando vesicatoria in nucha prodesse videntur: necesse est ut diaeta tenuis sit.

In *charactere torpido* (2) si empirice antiphlogistica adhibentur, colliquatione totus bulbus destruitur; interne roborantibus ergo utendum est, uti et deinceps Senega, Camphora, Aetherea vel Arnica aliaque antiseptica conducunt: topice collyria ex Spir. vini vel Spir. camphorato, aquâ diluta; etiam fomenta cum acet. Plumbi, sulph. Cupri,

---

(1) Cf. GRAEFE. I. I. § 220.

(2) GRAEFE. I. I. § 224.

vel lapide divino laudantur: instillatio tincturae Opii omnium maximae utilitatis censetur; secundum nonnullis Tart. emetici aliquot grana, aquâ soluta, sub palpebris injicienda sunt; Vesciatoria et caustica hoc in casu valde prodesse videntur: diaeta corroborans esse debet, et ab aëre libero et luce non abstinendum.

Omni complicatione amotâ et nullo charactere praedominante illa adhibenda sunt, quibus directe evolutio papillaris impeditur, haec *specificae* vocantur: quum sequentia in *Hydorrhoea* a Cl. GRAEFE laudantur (1); *aqua frigida*, quâ, si bene fertur, aliquando per sex dies totus resolvitur morbus. E regno vegetabili illa adstringentia adhibenda sunt, quibus *principium tannans* sive *acidum Gallicum* inest, ut acidum aceticum, acidum citricum, quo diluta, oculi humectandi sunt: etiam hîc pertinent *Gallae turcicae*, (quercus infectoria), *Cureuma*; et semina *Cassiae absus* (LINN.), plantae Aegypto indigenae, pulverisata palpebris et oculo introduceantur. Ex *mineralibus*, aquâ nullo levamine allatâ, adhibenda sunt, acid. murat. concentr. aquâ dilutum, acid. Sulph. dilutum. Salia tamen in universo

---

(1) Cf. GRAEFE. l. l. § 233. .

praefenda sunt, ut *Lapid. Divin.*, et *Sulph. Zinci* v.c. gr. II soluta in collyrio dr. IV, *Merc. Subl. corros.* gr. $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{6}$ in eadem collatura aquae Rosarum. Irritabilibus Tinct. opii vinosae gtt. xx—xxx in collyrio dr. IV prosunt, quae fomenti, vel instillationis formâ praescribi possunt. Si adsit character synochus, salia valde nocent, quum fluxum lacrymarum, dolorem pungentem et ruborem producunt.

Doct. RUST (1) qui, uti et alii, non tam exacte morbi varios characteres distinxit, initio fomentis frigidis usus est, et dietam praescripsit antiphlogisticam; sanguinis depletiones imprimis laudat et alia derivantia uti et frictiones mercuriales: saepius illi prodesse visi sunt sinapismi et diaphoreticorum usus, cujus methodi Doct. MULLER varias observationes attulit.

VLEMINCKX et VAN MONS (2) ob laesam fibrarum contractibilitatem, cui congestionis causam attribuerunt, usi sunt mercurio praecip: rubro, unguenti formâ, et ne irritabilitas augeretur, opio mixtum praescripserunt. Illo quoque tempore nullam methodum antiphlogisticam adhibuerunt.

---

(1) Cf. RUST. l. l. § 143, et seqq.

(2) VLEMINCKX et VAN MONS. l. l. p. 97.

VETSCH (1) in primo stadio, antequam sanguinis depletiones instituit, adhibuit *acet: plumbi: liquidum*; etiam bono cum eventu usus est infusione herbae nicotianae.

Doct. KLUISKEN (2) initio remedia leniora simplicia, postea bono cum eventu vesicatoria adhibuit; si malum contra resistit, scarrificationes in conjunctiva palpebrarum instituit; malo tamen aggravato, sanguinis depletiones, et fomenta frigida cum aqua camphorata administravit. Cl. JUNGKEN (3) inprimis frigoris applicationem laudat: hoc scopo oculi saepius abluendi sunt aquâ frigidâ, quae si perfrigida non acquiri possit, frigus artificiale salis ammoniaci et nitri ac interdum glaciei ope adhibet: etiam derivationes, frictiones unguenti mercurialis in sincipite et temporibus, uti et sanguinis depletiones ab illo magnam utilitatem afferre judicatae sunt.

In *Phlegmatorrhoea*, Cl. GRAEFE (4) usus est merc. praecip. rubro et merc. praecip. albo, quorum prius illi efficacius visum est. Praescripsit hu-

(1) Cf. VETSCH. Treatise on the Decease of the eye. London 1820. P. II. Cap. 3.

(2) KLUISKEN. l. l. p. 70.

(3) JUNGKEN. l. l. p. 328.

(4) GRAEFE. l. l. § 238.

jus gr. x. cum unguenti simplicis dr. ii, ut hoc unguentum externe palpebris applicaretur; pincilli ope tamen vespertino tempore introducatur globulus parvulus ex unguento, cui dimidia mercurii pars inest: matutino tempore collyrio ex Sulph. Zinci utendum est; haec si non prosint, collyria leviter adstringentia adhibenda sunt. Merc. praecip. album, quum rubrum nullum levamen attulit, praescripsit sequenti formulâ:

R_o Axung. porci ope aquae Rosarum
lotae unc. β.
Merc. praecip. alb. dr. i.
Tutiae praep.
Boli armen. aa. dr. ii.
M. S. utatur ut unguentum ex merc.
praecip. rubro.

Doct. BUTNER bono cum eventu adhibuit merc.
praecip. alb. dr. i. in axungiae porci unc. i; cujus
unguenti gr. i-ii. de die in oculum introduxit.

Secundum JUNGKEN, hoc tempore calomel inprimis laudaretur, et detur omni bihora 1-11 gr.; quae dosis non imminuenda est, nisi intrante ptyalismo: sibi persuasum habet ille auctor, fomenta frigida non amplius ferri, atque aromata, plumbi praec-

parata, vel alia adstringentia hic magis nocere, quam prodesse; fomenta ergo tepida ex decocto quodam mucilaginoso adhibenda sunt; scarrificationes in carunculis etiam ab illo laudantur. Crustis, quibus palpebrarum margines inter se conglutinantur, amotis, secretum acre rite abluendum, quod si accurate perfici nequeat injectiones ex aqua tepida instituendae sunt. Dolores si vehementiores redduntur narcotica adhibuit, quae Doct. KLUSKEN contendit, perniciose esse. Si periodice sese manifestant, calomel cum opii parva dosi, vel aliquot granis extracti Hyoscyami usus est RUST (1), qui etiam in oculos stillat aquam destillatam opii, quum ab illo frictiones in sincipite et palpebris laudantur ex unguento mercuriali et laudano; vel quod illi efficacius visum est, calomel cum opio adhibendum est hac formulâ:

R_o   Calomel
                   Opii puri. aa gr. vii.
                   M. dentur doses N^o. vi.

quae salivae ope etiam iis in locis fricentur.

Praeterea permulti etiam hoc in gradu sanguinis depletiones laudant, quae tamen non em-

---

(1) Cf. RUST. l. l. § 154.

pirice sed pro caractere, si necesse est, instituendae sunt.

A Cl. GRAEFE sequentia medicamenta numerantur, quibus ut specificis evolutio ipsa in *Pyorrhoea* impediatur: sensibilitate auctâ *oxydulum mercurii nigrum* (1); sensibilitate magis depressâ solutiones salium camphoratorum adhibuit. Oxydulum, illud obtinetur quum Calomel scrup. i solvatur in aqua Calcis unc. vi—viii, mercurius praecipitatur cum parva copia acidi muriatici in forma pulveris nigri; hujus pulveris solutio ope unc. i aquae rosarum nomen ducit *collyrii nigri*; huic collyrio, si sensibilitas nimis aucta est, hyoscyamus adjungi debet: utitur etiam infusione Belladonnae cum aqua Calcis et calomel, quae collyria tepide administranda sunt.

Alterum medicamentum, ita dictum specificum, sub sequenti formula etiam a VON WARE et SCHMIDT laudatum est, in ophthalmia neonatorum;

℞ Vitriol. Romani (2)
Boli Armeniae aa unc. iv.
Camphorae unc. i.
m. f. pulvis;

---

(1) Hoc a GRAEFE in § 240. et § 241 ita vocatur.

(2) *Vitrioli Romani* 100 partes, continent sulph. ferri 65 partes et 35 partes sulphatis cupri. Cf. GRAEFE. l. l. § 94.

cujus unc. i affunde aquae bullientis libr. iv: amove ab igne ut subsideant foeces; cola. Hic liquor ita praeparatus vocatur *aqua camphorata Bateana*, cujus liquoris dr. i dilutum aquae purae unc. ii, vel injectione vel ut fomentum applicatur.

Escarotica, derivantia a GRAEFE non laudantur nisi diu et valide applicentur et etiam non nisi *Blepharopyorrhoea* facta sit *Ophthalmopyorrhoea*.

Si ejusmodi remedium requiritur, moxa applicetur vertici capitis, atque dein locus affectus impleatur nitrate argenti fuso, quod tegitur amplastro adhaesivo et non nisi post viginti quatuor horas amovendum est. Etiam in *ophthalmopyorrhoea* punctura corneae fere semper magnum levamen attulit, inprimis si dolores valde urentes fiunt.

Secundum JUNGKEN (1), sanguinis depletionibus universalibus et localibus et arteriatomiâ vitae actio, hoc in gradu nimis aucta, imminuenda est; pergendum simul est usu mercurialium (inprimis calomel) et narcoticorum, ex quibus, secundum eundem auctorem, aqua lauro cerasi primum locum tenet; sinapism et epispastica ad suras, ut et unguentum *Authenrithii* magna cum utilitate in nucha adhi-

---

(1) Cf. JUNGKEN. l. l. p. 332.

bentur. Quibus omnibus bene administratis, et symptomatibus non exacerbatis, in ultimo hoc gradu usus *Tincturae Opii* laudatur; quo de medicamento sequenti ratione ratiocinatur, »Vorzüglich kan ich nicht genug von dem frühzeitigen Ortlichen Gebrauch der Opiumtinctur warnen, und muss diess um so mehr thun, als dies mittel zum grossen Nachtheile für viele Augenkranke, von berühmten Aertze bei der Behandlung von Augenblennorrhoeen sehr empfohlen ist. Es hat aber die nachtheilichsten Folge, und bewirkt nicht selten die Vernichtung des Auges, wird es zu früh angewendet.»

Si symptomata imminuuntur, Sulph. Zinci in aqua opii destillata solutum laudatur, uti etiam solutio merc. subl. corros. bono cum eventu, pro fomento, instillatione vel injectione adhibuerunt multi Viri docti. Secundum RUST et alios ad fluxum colliquativum praecavendum corroborantia adhibenda sunt, ut C. Peruv. una cum amaris aromaticis; si tamen ille fluxus chronicus et habitualis evadat, stimulantia, adstringentia, quae cum in cura characteris torpidi laudatis, vidimus convenire, et quae sunt pro usu externo merc. praecip. ruber et albus, cum opio vel sine eo, aut illius tinctura; acid. Sulph. dilutum, aliaque: secundum JUNGKEN intus mercurialia et antimonialia laudantur: etiam

RUST et MULLER, Cort. Peruv. una cum calomel vel pulveribus Plummeri cum Guajaco adhibuerunt. Derivationes in cutem etiam non omittendae sunt in hoc stadio chronico.

Restat jam ut videamus de cura affectionum secundariarum, de qua singularum affectionum tantum breviter monendum erit.

In curandis *excressentiis consecutivis* (1) conjunctivae, fomenta frigida ex aqua minerali, cui murias ferri inest, adhibenda sunt, quibus si non disparent utenda sunt fomenta ex seq.

R₂ Aeruginis (Cupri Carbonici oxyd.) gr. ii.

Ammonii muriatici dr. β.

Aq. Calcis unc. v.

m. d.

Irritabilibus valde prodesse videtur Tinct. Opii, quum ab illo auctore collyria cum Merc. sublin. corr., Sulph. Zinci et Nitr. argenti, et attactus Nitr. argenti fusi valde laudantur.

Ektropia Sarcomatosa (2), (quamquam saepius complicata est cum amblyopia, amaurosi, laesione

---

(1) Cf. GRAEFKE, l. l. § 247.;

(2) GRAEFKE, l. l. § 248, seqq. et iconis quartae fig. 1 et 2.

corneae, iridis et lentis), saepius sanantur merc. praecip. rubro, et nitr. argenti; hisce applicatis, et morbo iterum apparente, horum tumorum exstirpatio, instrumento quodam a COOPER invento, instituenda est; conducit saepe lapis infernalis et aliquando ferrum candens: ab aliis acid. Muriaticum, acid. Sulph. et Arsenicum laudantur (1). Saepius accidit ut, tumoribus non disparentibus, palpebrae reverti non possint, haec tamen reductio digitorum ope aliquando perficitur.

Entropia, incisionis ope, sanari possunt, instrumento quodam depincto a GRAEFE in illius opere, icone V. f. 14 et descripto in § 309 (2).

Ptosis aliquando diaetâ roborante et usu aëris alhmosphaerici tollitur, si nempe paralysis in causa est (3).

Pannus vasculosus aliquando sanatur acido Muriatico et acido Phosphorico pincilli ope adhibitis; si tamen est *cellulosus*, exstirpatio instituenda est, quâ operatione factâ, tincturâ opii vel solutione nitr. argenti fusi pincilli ope utendum est (4).

(1) Cf. RUST. l. l. § 161.

(2) BEER. Lehre der Augenkrankh. Bd. 2. p. 109.

(3) GRAEFE. l. l. § 254.

(4) GRAEFE. § 255. et JUNGKEN. l. l. p. 569.

Ulceræ conjunctivæ bulbi si non sanantur, Laud. Liq. Sydenh. et acid. muriat. praescribendum est.

Obscuræ corneæ, si in reconvalescentiæ stadio apparent, quum vires adhuc desunt, interne corroborantia conducunt; maculae albissimæ adynamicae vix amoveri possunt; contra quum *leucomate* functio visus impeditur pupilla artificialis instituenda est; cura harum obscurarum tamen differt, sive sint blennorrhoeicae, sive inflammatoriae vel denique adynamicae (1).

Staphyloma Corneæ, quod distinguitur in illud extensionis et adhaesionis; in priore derivandi sunt humores ab oculis, per laxantia, diaphoretica; praescribenda sunt collyria e Sulph. Zinci; denique corneæ perforatio repetita requiritur, quâ humor diminuitur; in altera specie, si parziale est, Murias Stibii laudatur; in perfecto vero, SCARPA, BEER et DEMOURS excisiones corneæ instituerunt (2).

Ulceræ Corneæ, si inflammatoria sunt, a nonnullis Nitrate Argenti sanantur: sie erehtismus adest decoct. malvae, deinde solutiones opii conducunt: contra in torpore, nitr. argenti fusum laudatur: in

(1) Cf. GRAEFE. l. l. § 258.

(2) GRAEFE. l. l. § 262. BEER, l. l. Bd. II. p. 217. JUNGKEN. l. l. p. 558—567.

reconvalescentiae stadio cura terminatur Laudano Liq. Syd.

Iridis Synechia (1), quum visus functio laesa est, pupilla artificialis facienda est.

Iridis Staphyloma si adest, aliquando acid. muriat. usus prodest.

Blennorrhoea iridis consecutiva, methodo antiphlogistica prohibenda est, quâ non sanatâ, moxa in vertice capitis una cum lapide infernali et punctura corneae instituendae sunt (2).

Quod ad *cataractam*; ex observationibus constat, curatos esse aegros, adhibita infusione Belladonnae, uti et syphiliticos usu Merc. Subl. corros. Tutius vero est ipsam operationem instituere (3).

Ad sanandum *Glaucoma* nulla cum fructu adhibita sunt medicamina.

In *Photophobia*, sedantia conducunt. GRAEFE praescripsit matutino et vespertino tempore extracti Belladonnae gr. i—ii, interne adhibenda; et externe fomentationes ex

(1) Cf. GRAEFE. l. l. § 265. et seqq.

(2) GRAEFE. l. l. § 267.

(3) GRAEFE. l. l. § 269. § 270. § 271. BEER. l. l. Bd. II. p. 363—398. LANGENBECK. Neue Biblioth. für die Chirurg. und Ophth. 1823. 4o. B. I St. p. 100 seqq.

℞ Belladonn: dr. i
 Subbor. Sodae dr. ii
 Aq. comm. unc. viii
 m. d.

Si valde debiles sunt aegri, una cum narcoticis Cort. Peruv. decocta danda sunt (1).

Quod ad *Amaurosin* (2); dolendum est, hac in affectione adhuc tot dubia et incerta permanere tum in nosologia tum in cura. LARRAY (3) *amblyopiam* sustulit moxae applicatione in vertice capitis.

In *Hydropisia*, affectâ secretionem vasorum centralium, laxantia, digitalis, calomel, scilla una cum infriktionibus mercurialibus ad orbitam, cauteria et corneae punctura laudantur.

In *Atrophia* contra, tentandum est secretionem augere vasorum centralium; mora in regionibus calidioribus, diaeta valde nutriens et corroborans, etiam motus et usus oculi aliquando faustum effectum praebent.

(1) Cf. GRAEFE. l. l. § 274.

(2) BEER. l. l. B. II. p. 419—586. GRAEFE. l. l. § 275.

(3) LARRAY. l. l. T. II. p. 288.

Si ad omnia, quae pro viribus ex diversis auctoribus collegi, attendamus, fatendum omnino mihi videtur, Viros Clarissimos, qui hunc morbum saepius atque in omni forma observarunt, minime inter se convenire de ipsa morbi natura, ejusque causis; unde sequitur veram medendi rationem etiam adhuc maxime esse incertam, atque ergo minime mirandum esse, tot miseros ex hoc morbo sensum visus amisisse.

Accipe L. B. hoc specimen, ut juvenile opus, quod, non desiderio scribendi, sed ut legi satisfacerem, composui: quod ut benevolo animo dijudicare velis, etiam atque etiam rogo.

TANTUM.

THESES.

I.

Membrana conjunctiva inter membranas mucosas recenseri debet.

II.

Epidermis est stratum mucii albuminosi, qui a membrana mucosa secernitur.

III.

Papillae in systemate cutaneo et villi in systemate mucoso inter se conveniunt.

IV.

Licet functiones organorum sensuum in somno quiescant, inde, quod ad visum attinet, non sequitur, palpebras hoc tempore clausas esse debere.

V.

Quo plus dormitur eo plus dormiendum est.

THESES.

VI.

Ut medicamina interna agere possint, non semper requiritur ut in humorum massam transeant.

VII.

Quod crusta inflammatoria in sanguine absit, non est signum absentis inflammationis.

VIII.

Frigidum humidum ad provocandum scorbutum plus valet, quam victus durus, salitus, nauticus.

IX.

Quo citius in hydropo instituitur, eo magis proderit paracentesis.

X.

Vermes non causae sed effectus morbi sunt dicendi; hinc symptomatice agunt, qui in omni morbo verminoso tantummodo medicinam dirigant ad vermium expulsionem.

XI.

Funiculi umbilicalis ligatura non absolute necessaria est.

THESES.

XII.

Qui secundinarum extractionem semper statim post partum institui volunt, aequè errant atque illi, qui eas semper naturae relinquendas esse statuunt.

XIII.

Praestat in versione in pedes sub partu praeternaturali, positionis foetus causâ, solummodo unum pedem evolvere.

AAN

MIJNEN VRIEND

G. A. RAMAER JR.

BIJ ZIJNE BEVORDERING

TOT

Doctor in de Geneeskunde.

Hoe zeer mijn hart vergeefs naar Phebus gunst moog haken,
Hoe luttel ook bedeeld met dichterlijken gloed,
Gij zult, mijn Vriend, de taal, schoon kunst'loos, toch niet wraken,
Die opwelt uit een hart, dat zuiv're vriendschap voedt.
Vereenigd in het koor van Neerlands Muzenzonen,
Aan de oevers van den Rijn, in Leydens grijzen wal,
En, nadat snood verraad den Batavier dorst honen,
In de eigen spits geschaard, bij Neerlands krijg'rental,
Heeft menig zoet en zuur, verbonden aan deez' aarde,
Ons hart dan eens verblijd, dan weer met rouw vervuld,
Terwijl de Genius der vriendschap om ons waarde,
In 't blinkende gewaad der reine trouw gehuld.
En zou dan op deez' dag, waar groenende eerlaurieren,
Het welverdiende loon van aangewende vlijt,

De slapen van uw hoofd, als wijsheids kroon versieren,
En gij U tot den dienst van Aesculapus wijdt,
Zou thans geen rein gevoel van vreugd mijn binnenst roeren.....?
Ja Vriend! gij kent mijn hart, het deelt in uw geluk,
En smeekt den Hemel af, waar 't lot u heen moog voeren,
Dat nimmer prangend leed op uwe schouders drukk'!
Verheven is de pligt voortaan U voorgeschreven,
Zwaarwigtig is de taak, die U, mijn Vriend, verbeidt,
Met moeiten en met zorg, vaak met gevaar doorweven,
Is voorts uw werkring dáár, wáár broze menschheid lijdt.
Hier ligt de steun van gade en kroost, met brekende oogen,
Versmachtend op het bed van bitter leed en smart;
Dáár scheurt de kille dood, vervreemd van mededogen,
Welligt het eenigst pand van 't minnend oud'ren hart.
Dáár staat gij aan de sponde — en smart'lijk, vol verlangen
Naar 't geen de orakel taal van uwe kunst voorspelt,
Ziet ge elk al meer en meer zich om u henen prangen,
En staren, of uw blik hier *dood* of *leven* meldt.
Doch zalig dan uw lot, wanneer in 't hoop'loos lijden
Natuur de kunst des arts met hare krachten schraagt,
En gij 't benepen hart met de uitspraak kunt verblijden,
Zoo zeer door elk gewenscht, zoo angstvol afgevraagd;
Of als gij door Uw zorg en onvermoeide pogen
De zuig'ling aan het hart der moeder wedergeeft,
Terwijl U diepgeroerd, in haar bekreten oogen,
Een traan van warmen dank, verrukkend, tegenbeeft.
Dat heil, die hemelvreugd zij dikwerf U beschoren,
En strekk' voor al uw moete en zorg ten evenwigt;

Steeds moog de zon des heils Uw levenspad begloren ,
Zoo ver een hooger Wil op aarde Uw schreden rigt ;
Moog eenmaal reine liefde Uw aardsch geluk volmaken ,
Wanneer haar zachte band U aan een meisje bindt ,
Wier hart van zuiv're min voor U , mijn Vriend , zal blaken ,
Een meisje , waardig om door U te zijn bemind !

MR W. P. HUBERT ,

Zwolle 27 December 1834.

J. v. D.

L. K. H.
1835

b. KTV

1835

T6850

